

OBSAH

Úvod	9
JAZYK A JAZYKOVĚDA	11
1.0 Jazyk a komunikace	13
1.1 Jazyk a nejazyk	14
1.2 Jazyky	14
1.3 Jazyk přirozený: vnitřní členění	16
1.31 Jazyk (systém) interně	16
1.311 Jazyk ve vertikálním pohledu	16
1.312 Jazyk v horizontálním pohledu	17
1.313 Jazyk v koncentrickém pohledu	17
1.314 Jazyk v pohledu mediálním (médiu)	18
1.32 Jazyk externě	18
1.4 Produkce a percepce jazyka v komunikaci	18
1.41 Komunikativní situace a komunikativní funkce	18
1.42 Produkce a percepce	20
1.5 Jazykový znak v systému a jeho forma: sémiotika a grafika	23
1.51 Znak a jeho povaha	23
1.52 Struktura znaku a jeho vztahy	25
1.53 Grafika	29
1.531 Systémy psaní	30
1.532 Způsoby zánamu fonémů	33
1.533 Další způsoby zápisu mluveného jazyka	34
1.6 Psaná a mluvená komunikace: znaky v textu	35
1.61 Psaný text	35
1.62 Mluvený text	38
1.63 Mluvený a psaný jazyk: korelace a rozdíly	40
1.7 Neverbální komunikace: paralingvistika, proxémika a kinesika	42
2.0 Vazby jazyka (Vnější lingvistika)	44
2.1 Jazyk a společnost: sociolingvistika	44
2.11 Jazykové společenství, jeho typ, variety, postoje, situace a další	45
2.12 Jazyková politika, bilingvismus a zdvořilost	47
2.13 Jazyk a geografie	48
2.14 Stylistika a interakční sociolingvistika	49
2.2 Jazyk a vědomí: psycholingvistika	49
2.21 Produkce a percepce. Nabývání jazyka	50
2.22 Studium dalšího jazyka	53
2.23 Paměť	55
2.24 Vnitřní mluva, bilingvismus a další otázky	55

2.3	Jazyk a etnikum: etnolingvistika, antropolingvistika	56
2.4	Jazyk a mozek: neurolingvistika, biolingvistika	58
	2.41 Jazyk v mozku	58
	2.42 Afázie	59
2.5	Jazyk a logika	59
2.6	Jazyk a literatura	60
3.0	Původ a funkce jazyka	62
3.1	Ontogeneze a fylogeneze jazyka	62
	3.11 Nabývání jazyka a učení se jazyku	62
	3.12 Fylogeneze jazyka. Divergence a konvergence. Kontakt jazyků	64
	3.13 Vznik jazyka	66
	3.14 Genetická klasifikace jazyků	68
3.2	Konstitutivní rysy a funkce jazyka	78
	3.21 Obecná povaha jazyka (langue)	78
	3.22 Funkce jazyka	79
	3.23 Konstitutivní rysy jazyka jako komunikativního systému	81
3.3	Jazyková politika a kultura	82
	3.31 Jazyková situace	82
	3.32 Jazyková politika a jazykové plánování. Jazyková kultura	82
4.0	Systém a text (Langue a parole)	85
4.1	Synchronie a diachronie	85
4.2	Langue a parole	86
4.3	Langue jako systém znaků	88
	4.31 Systém (langue). Pravidla. Paradigma a vztahy. Modely	88
	4.32 Závěry o systému: shrnutí. Hodnota	93
4.4	Text jako struktura znaků	94
	4.41 Parole (mluva/text)	94
	4.42 Syntagma a relace v něm. Segmentace	95
4.5	Pragmatika	97
4.6	Styl a stylistika	100
5.0	Struktura jazyka (Vnitřní lingvistika)	101
5.1	Lingvistika teoretická a aplikovaná	103
	5.11 Lingvistické zdroje (data)	107
	5.12 Korpusová lingvistika	108
5.2	Jazykové disciplíny: centrum a periferie	111
	5.21 Disciplíny a roviny (plány)	112
	5.22 Jednotka. Invariant a varianty	113
	5.23 Centrum a periferie	115
5.3	Fonologie a fonetika	115
	5.31 Zvuková stránka	115
	5.32 Fonetika a fonologie: forma a funkce	116
	5.33 Fonetika	117
	5.331 Artikulační orgány (mluvidla)	117
	5.332 Třídění hlásek	118
	5.333 Kombinatorika (syntagmatika) hlásek: jejich řetězy	121
	5.34 Fonologie	123
	5.341 Foném, přízvuk a tón	123
	5.342 Distinktivní rysy fonému (protiklady). Prozódie. Paradigmatika fonémů	125
	5.343 Kombinatorika (syntagmatika) fonémů	128
	5.35 Změny hlásek a alternace	128
5.4	Gramatika	130
	5.41 Morfologie	134

5.411 Morfologie a morfém	134
5.4111 Morfologie a její operace	134
5.4112 Morfém	135
5.4113 Kombinatorika morfémů. Morfonologie.	137
5.4114 Vztah formy a funkce morfémů	139
5.412 Flexe	139
5.4121 Kategorie flexe jména. Numerus. Genus a třídy. Casus	140
5.4122 Posesivita a determinace	145
5.4123 Kategorie flexe slovesa. Valence. Kauzativita. Persona. Numerus. Tempus. Modus. Genus verbi. Aspectus	148
5.4124 Infinitní formy verba (neurčité tvary slovesné)	156
5.4125 Poznámky k morfologii verba.	158
5.4126 Jiná flexe	159
5.413 Tvoření slov (slovotvorba) a tvoření pojmenování.	159
5.4131 Způsoby tvoření slov a pojmenování	160
5.4132 Morfém v tvoření slov (slovotvorbě)	164
5.4133 Onomaziologické způsoby a procesy ve slovotvorbě.	165
5.42 Syntax	166
5.421 Syntax věty	167
5.4211 Věta a propozice. Význam propozice	167
5.4212 Typy vět	169
5.4213 Otázka a zápor.	170
5.4214 Členy věty. Subjekt, predikát, objekt, atribut, adverbiale, parenteze. Téma, další	173
5.4215 Syntagmatika slovních druhů při stavbě fráze	176
5.4216 Konstrukce a syntagmata	177
5.4217 Syntaktické vztahy	178
5.4218 Kombinatorika vět (syntagmatika vět)	179
5.4219 Aktuální členění věty (funkční perspektiva).	181
5.422 Valenční a generativní syntax	184
5.4221 Valenční (závislostní) syntax.	184
5.4222 Generativní syntax (generativní gramatika)	184
5.423 Text a diskurz	187
5.4231 Text. Diskurz. Hypersyntax.	187
5.4232 Faktory textu a prostředky vazby textu.	188
5.4233 Mluvní akty	190
5.5 Lexikon	191
5.51 Nominativní aspekty slovníku/lexikonu	191
5.52 Jednotka lexikonu. Forma a význam. Pojmenování jednoslovné a víceslovné. Nominativní mikrosystémy. Lokalita	192
5.53 Typy slov. Slovní druhy	198
5.531 Autosémantika a synsémantika	199
5.532 Slovní druhy (Partes orationis). Kvantifikátory. Substantivum. Adjektivum. Verbum. Adverbium. Pronomen. Numerale. Prepozice a postpozice. Konjunkce. Partikule. Interjekce. Člen. Klasifikátor (numerativ). Další slovní druhy. Víceslovná forma slovních druhů	199
5.533 Sémantické a funkční třídy. Jiné	210
5.54 Frazém a idiom	211
5.55 Paradigmatika slovníku: homonymie, synonymie, opozitnost, hyponymie. Jiná paradigmata. Polysémie.	212
5.56 Syntagmatika slovníku. Kombinatorika lexémů.	215
5.57 Kombinace textové (neustálené): výrazy. Metafora	218
5.58 Funkce lexikálních jednotek. Diachronie v synchronii	220
5.59 Slovníky.	222
5.6 Sémantika	223
5.61 Sémantika a lingvistika	223

5.62 Význam věty a lexému	224
5.63 Paradigmatika a syntagmatika významu	226
6.0 Jazyky	228
6.1 Typologie a univerzálie	228
6.11 Typologie	228
6.12 Univerzálie	232
6.2 Kontrastivní lingvistika	233
7.0 Etapy vývoje lingvistiky	235
7.1 Začátky jazykovědy (zvláště evropské)	235
7.2 Indoeuropeistika	237
7.3 Dvacáté století a další vývoj	240
7.4 Historická dokumentace jazyků	243
7.5 Otevřené problémy lingvistiky	243
Příloha: Některé specifické lingvistické zdroje na webu	245
Příloha: Tabulka IPA	247
Literatura a poznámky	248
Zkratky	253
SLOVNÍKY	255
Slovník lingvistických termínů	257
Slovník osob	336
Slovník jazyků	339
BIBLIOGRAFIE	367